

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslų kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Rytų Baltijos regionas maisto globalizacijos kontekste	Istorija ir archeologija	Istorija	Archeologijos katedra

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos		konsultacijos	2
individualus	4	Seminarai ir laboratoriniai darbai	2.5
	Iš viso kreditai		7,5

Dalyko anotacija

Dalyke bus įsisavinta augalų sukultūrinimo ir gyvūnų domestikavimo problematika, kaip ir kada kultūriniai augalai ir domestikuočių gyvūnų rūšys išplito po pasaulį iš savo sukultūrinimo/domestikavimo centrų, kokią įtaką jie darė aplinkai, žmonijos raidai. Taip pat bus aptarta geografinių paribių įtaka maisto globalizacijos procesams, augalų ir gyvūnų adaptacijos ypatumai pasikeitus gamtinėms sąlygoms. Šie klausimai bus susieti su kultūrinių augalų ir gyvūnų pirminiu paplitimu Rytų Baltijos regione problematika, aptarti esminiai gamybinio ūkio bruožai šiaurinėse platumose.

Dalykas leis pažinti pagrindinius maisto globalizacijos procesų ir paleomitybos tyrimų metodus, bus įsisavintas jų konkretus pritaikymas Rytų Baltijos regiono archeologinėje medžiagoje, pateikta naujausia mokslinė literatūra.

Dalyke bus taip pat siekiama ugdyti doktoranto tiriamojo darbo įgūdžius, suteikti darbo rašymui naudingas kompetencijas teorinėse ir metodinėse srityse. Už dalyką bus atsiskaitoma atsizvelgiant į doktoranto tiriamojo darbo sritį, poreikius bei darbe taikomus empirinius tyrimų metodus. Dalykas gali būti dėstomas tiek anglų, tiek lietuvių kalbomis.

Pagrindinė literatūra

- Boivin, N., Fuller, D. Q. & Crowther, A. Old World globalization and the Columbian exchange: comparison and contrast. *World Archaeology*, 44, 452–469. <https://doi.org/10.1080/00438243.2012.729404> (2012).
- Jones, M., Hunt, H., Lightfoot, E., Lister, D., Liu, X., Motuzaitė-Matuzevičiūtė, G., 2011. Food globalization in prehistory. *World Archaeology*, 43, 665–675.
- Meyer, Rachel S., Ashley E. DuVal, and Helen R. Jensen. 2012. Patterns and Processes in Crop Domestication: An Historical Review and Quantitative Analysis of Global Food Crops. *New Phytologist* 196 (1): 29–48.
- Scott, J.C. 2018. *Against the Grain. A deep history of the earliest state.* Yale University Press, USA.
- Stephens, L. , Motuzaitė Matuzevičiūtė et *et.al.* 2019. Archaeological assesment reveals Earth’s early transformation though land use. *Science* 365: 897-205.
- Liu X, Jones PJ, Motuzaitė Matuzevičiūtė G., Hunt HV, Lister DL, An T, Przelomska N, Kneale CJ, Zhao Z, Jones MK (2019) From ecological opportunism to multi-cropping: Mapping food globalisation in prehistory. *Quaternary Science Reviews* 206:21-28
- Grikpedis, M., & Motuzaitė Matuzevičiūtė, G. 2017. A Review of the Earliest Evidence of Agriculture in Lithuania and the Earliest Direct AMS Date on Cereal. *European Journal of Archaeology* 21,2: 264-279. doi: 10.1017/eea.2017.36.
- Grikpedis, M., Motuzaitė Matuzevičiūtė, G. 2016. The beginnings of rye (*Secale cereale*) in the East

Baltics. *Vegetation History and Archaeobotany* 25, 6:
doi:10.1007/s00334-016-0587-6

Jones, MK., Hunt, H., Kneale, C., Lightfoot, E., Lister, D., Liu, X. and Motuzaite-Matuzeviciute, G. 2016. *Food globalisation in prehistory: The agrarian foundations of an interconnected continent. Journal of British Academy* 4, pp. 73-87. Doi: [10.5871/jba/004.073](https://doi.org/10.5871/jba/004.073)

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Giedrė Motuzaite Matuzevičiūtė Keen	Dr. Docentė	Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė, Auksė Rusteikytė, Karolis Minkevičius, Monika Žekaitė, Linas Tamulynas. 2020. FROM BRONZE AGE HILLFORT TO CAPITAL CITY. New radiocarbon dates and the first archaeobotanical investigation at the Vilnius Castle Hill. <i>Acta Archaeologica</i> . Volume 91, Issue 2. https://doi.org/10.1111/j.1600-0390.2020.12227.x
		Motuzaite Matuzeviciute, G. & Liu, X. 2020. Prehistoric Agriculture in China: Food Globalisation in Prehistory. <i>Oxford Research Encyclopedia of Environmental Science</i> . Oxford University Press: New York (online first). 10.1093/acrefore/9780199389414.013.168
		Motuzaitė Matuzevičiūtė, G. Rusteikytė, A. 2018. Kaip archeologai rekonstruoja ką valgėme? Eksperimentinė archeologija. Lietuvos materialaus paveldo rekonstrukcija. II tomas. Sudarytoja D. Luchtanienė. Akademinė leidyba, Vilnius.
		Motuzaite Matuzeviciute, G., Hermes, R.H., Mir-Makhamad, B., Tabaldiev, K. 2020. A package of southwest Asian grain crops facilitated high-elevation agriculture in the central Tien Shan during the mid-third millennium BCE. <i>PlosOne</i> . Doi: 10.1101/2020.02.06.936765
		Itahashi, Y., Ananyevskaya, E., Yoneda, M., Venyresca Miller, A., Nishiaki, Y., Motuzaite Matuzeviciute, G. 2020. Dietary diversity of Bronze-Iron Age populations of Kazakhstan quantitatively estimated through the compound-specific nitrogen analysis of amino acids. <i>Journal of Archaeological Science: Reports</i> 33, 102565 https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2020.102565
		Matuzeviciute, G. M., A. Abdykanova, S. Kume, Y. Nishiaki and K. Tabaldiev (2018). "The effect of geographical margins on cereal grain size variation: Case study for highlands of Kyrgyzstan. <i>Journal of Archaeological Science: Reports</i> 20: 400-410. https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2018.04.037
Motuzaite-Matuzeviciute, G. The earliest		

appearance of domesticated plant species and their origins in the western fringes of the Eurasian Steppe. *Documenta Praehistorica*, XXXIX, pp 1-21, 2012. DOI: <https://doi.org/10.4312/dp.39.1>

Motuzaitė Matuzevičiūtė, G. 2020. The adoption of agriculture: archaeobotanical studies and the earliest evidence for domesticated plants. In Lillie, M.C. & Potekhina, I.D., *The prehistoric Ukraine. From the first hunter to the first farmers*, pp. 309-325. Oxbow books: Oxford. ISBN 978-1-78925-458-7.

Griepėdis, M., Motuzaitė Matuzevičiūtė, G. 2020. From barley to buckwheat: Plants cultivated in the Eastern Baltic region until the 13th-14th century AD. In S. Vanhanen & P. Lagerås, (Eds.) *Archaeobotanical studies of past plant cultivation in northern Europe*. Advances in Archaeobotany. Barkhuis: Netherlands.

Patvirtinta Istorijos ir archeologijos mokslo krypties Doktorantūros komiteto posėdyje
2021 m. rugsėjo mėn. 28 d , protokolo Nr. 170000-KT-47

Doktorantūros komiteto pirmininkė prof. habil.dr. Tamara Bairašauskaitė